# GAZETA POLSKA

Prenumerata w miejscu kwartalnie złp. 12 — miesięcznie złp. 4. Ner pojedynczy gr. 10.

N^RO 87

Prenumerata na prowincji z opłatą pocztową złp. 20 kwartalnie.

w Warszawie dnia 1 Kwietnia 1830 roku we Czwartek

## WIADOMOSCI KRAJOWE i ZAGRANICZNE

### KROLESTWO POLSKIE.

— *Sąd policji poprawczéj wydziału Łęczyckiego.* — Podaje do wiadomości publicznéj, iż od osoby podejrzanéj odebrany został koń brudno kasztanowaty. Ktoby przeto takowego właścicielem być się mienił, niechaj się zgłosi z dowodami w przeciągu miesiąca jednego do sądu naszego, gdyż w przeciwym razie, to co z prawa wypadą postanowiono będzie. — Łęczyca d. 22 marca 1830 r. *Skwarski.*

— Roku 1830 dnia 2 kwietnia o godzinie 9 zrana w domu przy ulicy Szczygléj Nro 2894, stoliki i krzesła jesionowe, komoda, łóżko, szafa, zegar i t. p. przez publiczną licytację za zapłatą gotowizną więcéj dającemu sprzedane zostaną. — Woj. *Ruciński* K. S.

— *Uwiadomienie.* — Niżéj podpisany wziąwszy od następnego kwartału czyli od 1 kwietnia, r. b. wdzierżawę oberżę przy ulicy Wierzbowéj Nr. 613 sytuowaną dotąd pod napisem Hotelu Angielskiego znaną, z swego zdrowego i korzystnego położenia przy jednéj z pryncypalnych ulic i w środku téj stolicy polecającą się, ma zaszczyt państwa podróżujących tak krajowych jak zagranicznych, tudzież całą prześwietną publiczność niniejszem zawiadomić, iż wszelkiego dołożył starania, aby przybywającym gościom nietylko czyste i porządnie umeblowane zapewnić mieszkanie lecz oraz co do wewnętrznéj wygody i usługi nic do życzenia nie zostawić. — W tym celu urządzona będzie dokładna restauracja, gdzie śniadania, obiady i kolacje za słuszną cenę bąć jak zwykle à table d' hote, bąć wedle karty dostać będzie można — Nadto osobne biesiady, czyli obiady i kolacje obstalowane, w oddzielnych pokojach na to przeznaczonych dawane będą, wino i inne trunki za umiarkowaną cenę będą dostarczone. — W tym sposobie wszelkiego dołożywszy starania, aby w tym nowym zakładzie każdy znalazł wygodę i dobrze usłużonym został, podpisany polecając się łaskawym względom państwa podróżujących i całéj prześwietnéj publiczności téj stolicy, pochlebia sobie, że ta ofiara swych usług i staranne usiłowanie jego, aby szanownym gościom we wszystkiém co od niego zależy dogodził, łaskawie i przychylnie przyjęte zostaną. — W Warszawie dnia 18 marca 1830 roku. — W. *Gruszczyński.*

## Wiadomości Warszawskie.

— N. Pan raczył nadać JPP. Stanisławowi Kościelskiemu naczelnemu aptekarzowi wojska Polskiego i Grzegorzowi Tomaszyńskiemu, szefowi bióra w kom. rząd. wojny, odkomenderowanemu do głównego sztabu J. C. K. Mci, klejnot szlachectwa królestwa Polskiego, dla nich i ich potomków, oraz herb *Kościelec* pierwszemu, a *Ostrzec* drugiemu.

— N. Pan ozdobić raczył orderem ś. Stanisława 1 klassy, Józefa Trofimowa, rzeczywistego radcę stanu, pomocnika sekretarza stanu rady państwa Rossyjskiego.

— Wody na Wiśle tyle ubyło, że już widać izbice. Zaczęto pracować nad przywróceniem obudwu mostów między Warszawą a Pragą.

— Pozaonegdaj na targu za żelazną bramą, wieśniak miał na przedaż 5 dzikich kaczek zabitych, między któremi jedna miała oba skrzydła zupełnie białe.

— Zalanie Kalisza przez nagłe wezbranie rzeki, stało się przyczyną szkód niezmiernych: także i wszystkie wsie nadbrzeżne wiele ucierpiały. Prawie we wszystkich sklepach miasta znajdowała się woda; w wielu uszkodzonych domach przez długi czas mieszkać nie będzie można. Dnia 18 b. m. woda zaczęła znacznie opadać, lecz d. 20 znowu nagle przybrała, przezco mosty przy rogatce Stawiszyńskiéj i na przedmieściu Wrocławskiém zostały zerwane: spieszny ratunek oddalił niebezpieczeństwo zagrażające zupełném zniszczeniem miejsc przyległych. Utonęło jednak kilkoro ludzi.

— Do xięgarni Zawadzkiego i Węckiego nadeszły następujące nowe dzieła. — 1) Słownik polsko-rossyjski przez St. Müllera tom drugi, którego prenumerata zamknięta, a dla nadspodziewaną obiętość, bo do trzech tomów dochodzącą, cena ustanowioną została zł. 36. — 2) Początki Architektury dla użytku młodzi akademickiéj napisane przez K. Podczaszyńskiego część II; szanowni prenumeratorowie raczą za biletami po odebranie zgłosić się. — 3) Nowa kaznodziejska bibljoteka czyli kazania X. Falkowskiego tom 5 i 6 zł. 18. — 4) Rys historyczny usiłowań w uczeniu głucho-niemych i zakładów na ten cel przeznaczonych przez A. Wolfgang zł. 18. — 5) Jan Wyżygin romans moralno-satyryczny z rossyjskiego J. Bułharyna 4 część zł. 25. — 6) Miltona J. Lypidas, L' Allegro il Pensieroso i inne poezje mniejsze, tłóm. z Angielskiego przez X. B. Lenartowicza zł. 2 gr. 15.

— Wyszedł z druku tom XII *Zbioru Pisarzów Polskich* wydania A. Gałęzowsiego i komp. obejmujący dalszy ciąg kroniki Bielskiego. Nieprzewidziane okoliczności i nawał drukarskich zatrudnień spóźniły cokolwiek jego wyjście, co nadal miejsca mieć nie będzie. Do tego tomu dołączone są 2 tablice herbów bąć krajowych, bąć fami-

lijnych Polskich, które Bielski opisuje. Kronika Bielskiego prócz wielu innych zalet ma nieocenioną wartość pod względem heraldycznym; w czasie więc w którym dzieła heraldyczne Polskie coraz są rzadsze i droższe, miłém zapewne będzie dla osób ceniących pamiątki rodzinnéj świetności, ukazanie się tego rodzaju dzieła w wydaniu nowém i dla każdego przystępném. Z tomem XII zbioru kończy się część czwarta tegoż zbioru; prenumeratorowie zatém przy odebraniu tomu XII zechcą złożyć w właściwych kantorach należytość na część piątą w ilości zł 7 gr. 15. Część V zawierać będzie dalszą część kroniki Bielskiego i wyjdzie w właściwym sobie czasie. — Osoby chcące prenumerować odpoczątku złożą za tomów 15, złotych 37 groszy 15. Wskutek układów z Dyrekcją jlną poczt, wszystkie pocztamty w królestwie trudnią się teraz przyjmowaniem prenumeraty na zbiór pisarzów po zł. 10 za każdą część z trzech tomów złożoną.

— *Rozwiązanie.* — (Artykuł nadesłany z prowincji). — Chociaż mieszkamy na prowincji, czytujemy jednak prawie wszystkie pisma perjodyczne w Warszawie wychodzące; nie jest przeto nam obca sprawa literacka trwająca już przeszło 6 miesięcy, a do któréj znalezienie rośliny było powodem. Ponieważ artykuły w téj materji w różnych pismach perjodycznych były umieszczane, dla wiadomości więc tych, którzy nie mieli sposobności czytania takowych, i którzy nie znając całego ciągu tych sporów literackich nie wiedzą o co rzecz idzie, ośmielamy się cały stan sprawy w mowie będącéj pokrótce wyłożyć. Rzecz tak się ma: kiedy w miesiącu sierpniu r. z. pan Jastrzębowski z p. Jakóbem Wagą zwiedzali pod względem botanicznym województwo Lubelskie, brat tego ostatniego p. Antoni Waga w tymże samym miesiącu w lesie Grabowskim w okolicach Łomży znalazł ciekawą i rzadką w naszym kraju roślinę, znaną u botaników pod nazwiskiem *Linnea borealis* (1) (na to dowód w Pamięt. Warsz. zesz. grudniowy) a którą p. Jastrzębowski już miesiącem pierwéj (to jest w lipcu około Seyn odkrył (dowód w Pamięt. Warsz. zesz. listopada). O swojem odkryciu doniósł p. Ant. Waga w artykule o Linnei umieszczonym w Pamięt. Warsz. tom IV, lecz nie sobie je przyznał, ale bratu swojemu, który był jak wiadomo w tym czasie w wojew. Lubelskiém (dowód jasny w Pamięt. Warsz. zesz. grud.) Naturalnie *factum* to ostatnie jako niezgodne w chronologji dało początek do tego sporu długiego; powstało zaraz przeciw temu doniesieniu p. Ant. Wagi, kilka artykułów tak w Dzien. Powszechnym jako i w Gazecie Korrespondenta a z nich najważniejszym był pierwszy głoską X oznaczony (Dzien. Powsz. z r. z. Nro 308) który dwie okoliczności mianowicie zarzucał p. Ant. Wagi doniesieniu. Z tych piérwsza była: *gdzie wyczytał p. Ant. Waga iżby tę roślinę nazwano koroną flory naszéj?* (2) druga: *jakim sposobem mógł p. Jakób Waga odkryć Linneę w lesie Grabowskim* (w okolicach Łomży) *w miesiącu sierpniu, kiedy przez cały ten miesiąc bawił się w wojew. Lubelskiém?*. Gdy się p. Antoni Waga usprawiedliwiał z takowych zarzutów, tymczasem brat jego p. Jakób Waga, chcąc zapewne koniec tym sporom położyć, wyłuszcza rzecz całą, wyjaśniając i przyczynę która skłoniła brata jego do nazwania Linnei *koroną flory naszéj*, i powody dla jakich nie sobie, lecz p. Jakóbowi Wadze odkrycie takowe w swém doniesieniu przyznał (Pamięt. Warsz. zeszyt grudn.). Zdawało się iż wyjaśnienie takowych wątpliwych okoliczności przez p. Jakóba Wagę, koniec téj walce położy. Mimo to jednak, zjawia się nowy bohater to jest *wtóry znalazca Linnei*, występuje na plac (w Dzien. Powsz. Nro 65), a pomieszawszy doniesienia p. Ant. Wagi z artykułem brata jego p. Jakóba Wagi, wyprowadza w logicznem swém piśmie szczególny wniosek, *że Łomża leży w województwie Lubelskiém?* Zarzuca grube i rozmyślne błędy p. Ant. Wadze, broni prawdy i kończy swój artykuł na tém, iż mu się zdaje *że jest wolnym od wszelkiego zarzutu* (*nb.* którego mu nikt nie uczynił, jak to widzimy z krótkiego wyłożenia téj sprawy) *ze strony światłéj publiczności.* Odpowiedział mu na to p. Antoni Waga w Nrze 72 Gaz. Polskiéj a odpowiedział jak się nam zdaje trafnie i bez uprzedzenia, albowiem prosi *wtórego znalazcę Linnei* (pana Jastrzębowskiego) ażeby przysłał na środek jaki mu do ukończenia téj sprawy podaje, to jest, iżby *obadwa złożyli kilku znanym w narodzie ze światła mężom swoje dowody, mniemania i żądania w téj sprawie, a ci bezstronnie wyrozumiawszy takowe, ogłoszą publicznie wypadek sprawy, na którego rzetelność obiedwie strony wówczas zgodzić się będą musiały.*

Zdaje się iż p. Jastrzębowski po przeczytaniu téj odpowiedzi zgodził się na środek mu podany, chcąc jednak koniecznie ażeby *jego było na wierzchu*, jeszcze jeden umieszcza artykuł w Nro 75 Gaz. Polskiéj, w którym już nie zaprzecza temu że pan Ant. Waga znalazł Linneę w lesie Grabowskim, zezwala na wszystko, lecz za arbitrów własnych uczniów p. Ant. Wagi wybiéra i takowym trzy jeszcze kategorje do rozwiązania naznacza.

Wyręczając więc uczniów (bo ci więcéj skorzystają, gdy się lekcji sobie naznaczonych nauczą, a do tego p. Jastrzębowskiemu niewieleby pomogli w jego sprawie, bo jak mu wiadomo uczeń trzyma zawsze stronę swego professora), ośmielamy się my rozwiązać (tak jak będziemy mogli), trzy jego powyższe zadania. (3)

*Co do 1.* »*Że P. Ant. Waga słusznie wątpił o rzetelności naszego naturalisty Kluka.*« Niech pan Jastrzębowski raczy odczytać z uwagą doniesienie P. Antoniego Wagi (Pamięt. Warsz. tom IV), nie zaprzecza on mu tam rzetelności, lecz zdaje się tylko wątpić czyli Kluk znalazł istotnie tę roślinę na naszéj ziemi, a do tego powątpiewania słuszne ma powody, nie ujmując przez to bynajmniéj zasługom i chwale Kluka. Kluk w opisie Linnei w swoim dykcjonarzu powiada, iż jest *bardzo u nas rzadka*, nie wymienia jednak miejsca na którém ją znalazł, (gdy tym czasem opisując inne mniéj rzadkie, dodaje zaraz miejsce na którém odkryte przez niego zostały). Do tego, opis Linnei w Kluku jest krótki, niezupełny, nie wymienia nawet czyli widział jéj owoc, bo o takowym żadnéj nawet wzmianki nie czyni. Nie tylko więc że pan Ant. Waga z tych powodów słusznie wątpił względem Linnei, czyli tę istotnie Kluk znalazł, ale możnaby nawet wątpliwości podobne i do innych przez Kluka opisanych roślin (to jest tych które na naszéj ziemi jeszcze nie były

(1) Już nawet i pan Jastrzębowski nie przeczy temu w swoim artykule w Nrze 75 Gaz. Polskiéj umieszczonym.

(2) Pan Antoni Waga tak nazwał Linneę w doniesieniu swojém.

(3) Do tego zniewoliła nas jedynie nadzieja, że pan Jastrzębowski się uspokoi, gdy mu te trzy jego zadania rozwiązane zostaną.

dotąd znalezione, a których opisy w jego dykcjonarzu roślinnym są niedosyć dokładne) rozciągnąć. Znajdzie je P. Jastrzębowski w dodatku do II części dokładnego dziełka prof. Bessera (Primitiae florae Galiciae. Viennae 1809 part. duae.), a tymczasem niech pozwoli sobie przytoczyć niektóre uwagi tegoż uczonego professora (In praefatione ad part. II) któremi względem 191 roślin opisanych w dyk. Kluka wątpliwość swoją wyraża: »*Ob descriptiones magna pro parte incompletas, ambiguas, imo definitionibus contradicentes optimum fore censui, si praemisso nomine darem definitionem optimam plantae sub illo nomine botanicis notae, adnexis saepius characteribus expropriis, qui determinationem adjuvare possunt; hanc excipiet descriptio R. Klukii..... dum, aut scopo suo satisfacit, aut definitioni contradicendo, dubiam contra ipsius determinationem movet: desideratur vero, ubi definitionem solum repetit. Inservissem illas suo loco, nisi*.....« Czegoż te wyrazy uczonego botanika dowodzą, jeśli nie tego że i on miał podobną wątpliwość względem niektórych roślin opisanych w dyk. Kluka. Dla tego też tenże professor, kiedy wspomina o autorach polskich, którzy przed nim w téjże materji pisali, o dykcjonarzu Kluka tak się wyraża: »*R. Klukii dictionarium medico-oeconomicum potius quam botanicum, exiguae mihi fuit utilitatis*.....« (praef. ad part. I pag. VII et VIII). Na tém kończymy rozwiązanie pierwszego zadania, ale nie wiemy czyli na nie P. Jastrzębowski się zgodzi!... (4).

*Co do 2. Że Łomża leży w województwie Lubelskiem?* Téj kategorji nie potrafimy rozwiązać P. Jastrzębowskiemu, zwłaszcza że jéj w żadném piśmie P. Ant. Wagi nie znajdujemy. Jest ona raczéj wypadkiem logicznego rozumowania pana Jastrzębowskiego (w Dzien. pow. Nr 65). Może ona się da czasem za pomocą jego kompasu rozwiązać?....!

*Co do 3. Że Linneusz dzielnie się przyłożył do sławy naszych północnych* (czy czasem nie Grabowskich!) okolic. Jestto wyjątek z art. P. Jakóba Wagi (5) z sofistycznym, jak się zdaje, dodatkiem nawiasowym P. Jastrzębowskiego. Dziwna rzecz że dla pana Jastrzębowskiego i to wyrażenie P. Jakóba Wagi stało się niezrozumiałém. Więc chyba przypuszcza, że północna strona Europy, nie jest północną względem strony południowéj!.... że źleby mówił i niezrozumiale, Amerykanin, gdyby powiedział: Franklin który się tak dzielnie do sławy naszéj północnéj Ameryki przyłożył!... i t. d. Radzimy panu Jastrzębowskiemu aby tę materję głębiéj jak dotąd rozważył!

My z naszéj strony nie mając już nic do powiedzenia, prosimy P. Jastrzębowskiego aby nam więcéj podobnych kategorji do rozwiązania naznaczył. — Dnia 26 marca 1830 roku. — N. P. S. G. L.

(4) P. Jastrzębowski widać iż między innemi jest także i o to troskliwy, ażeby P. Antoni Waga tém swojém powątpiewaniem sławy Kluka nie nadwerężył. Zapewniamy go jednak, z naszéj strony, że ani wyjątki powyższe z dzieła prof. Bessera, ani powątpiewania P. Ant. Wagi bynajmniéj sławy Kluka nie zachwieją. Może być z tego względu spokojny. Kluk przysłużył się tylko swoim rodakom, że go zawsze z uwielbieniem i czcią wspominać będą. Nie tajno jest zapewne P. Jastrzębowskiemu iż dzisiejsi naturaliści w wielu miejscach Linneuszowi, Biuffonowi i innym wielkim ludziom uchybienia naukowe wytknęli, nie zmniejszając przez to bynajmniéj ich wielkości.

(5) P. Jakób Waga w artykule swoim tłómacząc dla czego brat jego nazwał Linneę *koroną flory naszéj*, mówi: »..... nazywaliśmy roślinę *Linnaea borealis* czci i pamiątce nieśmiertelnego Linneusza poświęconą, koroną flory naszéj, bośmy.... iż gdyby malarz jaki chciał florę naszego kraju uosobić najprzyzwoiciéjby głowę jéj wieńcem z Linnei przyozdobił, jako rośliny przypominającéj nazwisko Linneusza, który się tak dzielnie do sławy naszych północnych narodów przyłożył.« (Pamięt. War. zesz. grud.)

FRANCJA. — *Z Paryża dnia 18 marca.* — Sąd królewski w Orleans uwolnił panię Courrier od zarzutu: iż miała udział przy zamordowaniu małżonka swego znanego autora Pawła Ludwika Courrier.

— Na posiedzeniu izby deputowanych z dnia 19 marca odczytano protokół posiedzenia z dnia 16, poczém pan Royer Collard odczytał odpowiedź króla na adress. Bezpośrednio potém minister spraw wewnętrznych oddał prezesowi izby zapieczętowany list, zawierający następujące postanowienie królewskie z dnia 19 marca przez ministra spraw wewnętrznych kontrasygnowane. — »My Karol z Bożéj łaski etc. postanowiliśmy i stanowiemy niniejszém: Posiedzenie izby parów i deputowanych jest odroczone do 1 września. Uwiadomienie to będzie ogłoszone izbie deputowanych przez naszych ministrów sekretarzów stanu spraw wewnętrznych i marynarki.« — Prezes izby odczytał następnie art. 4 tyt. II regulaminu z dnia 13 sierpnia 1814, którego osnowa jest następująca: »Izba rozchodzi się natychmiast skoro odezwa nakazuje zakończenie posiedzeń, odroczenie lub rozwiązanie izb.« Jakoż po dopełnioném odczytaniu izba natychmiast się rozeszła.

— Wszystkie dzienniki, prócz *Journal des debats*, który wstrzymał się z swém zdaniem, poczyniły uwagi nad odroczeniem izb.

— Minister morski powiedział w mowie dnia 16 mianéj w tajnym komitecie, że blokada Algieru kosztowałaby rocznie 7 miljonów franków.

— Mówią znowu, iż minister wojny otrzyma naczelne dowództwo nad wojskami do Algieru przeznaczonemi.

GRECJA. — *Z Poros dnia 2 marca.* — Mocarstwa pośredniczące przeznaczyły xięcia Leopolda Sasko-koburgskiego na monarchę Grecji, a w konferencjach londyńskich trzy gabinety jednozgodnie ustanowiły byt polityczny i granice Grecji. Wiadomo z pewnością iż wyspa Kandja nie będzie przyłączona do kraju, lecz niewiadomo jeszcze czy Chios i Samos będą granicami jego objęte. Twierdzą, iż już od pewnego czasu zawarto z Portą układ, w skutek którego pierwsza z wysp tych, ma być odstąpiona Grekom; téj okoliczności przypisują ustąpienie wojsk regularnych tureckich z Chios i przerwę prac około warowni rozpoczętych. Codziennie powracają zbiegli dawniéj z wyspy rolnicy; już kilku tylko znajduje się tam tureckich rządzców i mała załoga. Samos jest teraz schronieniem wszystkich rozbójników z wybrzeża małéj Azji, a skradzione po wsiach wokolicy Smyrny artykuły, są teraz głównym przedmiotem tamtejszego handlu.

## WIADOMOŚCI NAUKOWE.

### *O komarach.*

W Frejburgu w xięztwie Badeńskiém widziano zdarzenie, które dla naturalistów równie jest ciekawe, jak odlatywanie ptaków do południowych krajów. Radca nadworny

Schultz spostrzegł 21 stycznia o godzinie 4 po południu nad brzegiem rzeki Dreisam o ćwierć mili od miasta, na śniegu czarne szerokie pasy i plamy. Były to niezliczone massy małych komarów, które łaziły osłabione po śniegu. Następującego wieczora widać je było w małéj liczbie, zdrętwiałe od zimna, ale zato powierzchnia wody na rzece Dreisam okryta była miljonami tych owadów. Zasługuje na uwagę, że te zwierzątka, które się tylko w bardzo gorącéj temperaturze wylęgają, zruciły swe pokrowce w temperaturze — 18 Reaumura po dwu miesięcznych mrozach, dla rozpoczęcia smutnego i krótkiego życia. Przyczyną tego jest zapewne ciepła temperatura rzeki Dreisam, w miejscach będących naprzeciwko papierni. W najzimniéjsze dni podnosił się w téj wodzie na stopę głębokości termometr do +, $3\frac{1}{2}$ stopni Reaumura. Pan Schultz codziennie przypatrywał się tym muszkom i znaczną ich sobie liczbę zachował.

---

*Obszerność Rossji.*

Jeden literat angielski wyrachował, że obszerność państwa rossyjskiego przechodzi wielkość powierzchni xiężyca o 123 mile kwadratowe angielskie, a to przypuściwszy, że tylko jedna trzecia powierchni téj jest tak jak na naszéj ziemi stałym lądem, reszta zaś że jest morzem. Zważając że cała powierzchnia xiężyca ma 2,550,261 mil kwadratowych angielskich, a trzecia część 835,097, Rossja okaże się większą ponieważ w 1818 roku, oprócz krajów swoich w Ameryce, miała 958,972 mile kw. an. rozległości. Prócz tego Rossja ma 174 stopni długości, i 36 szerokości, co wyrównywa dwudziestej ósmej części kuli ziemskiéj, licząc już lądy i morza razem, czyli dziewiątéj samego lądu prócz mórz, a czternastéj części saméj półkuli na któréj mieszkamy.

---

*Rzut oka na początek Francji.*

W kraju dziś Francją nazwanym niegdyś mieszkało kilka ludów Gallów, obcych Rzymianom językiem, obyczajami, cywilizacją. Obalił ich potęgę Juljusz Cezar, a nieprzestając na samém podbiciu, w znacznéj części wytępił, i Gallje zostały prowincjami późniejszego cesarstwa rzymskiego. Co stracił kraj ten na narodowości, zyskał na nowych przybytkach: były to osady łacińskie u Rzymian. Łacinnicy panowali, krajowcy byli ich niewolnikami. Wnet wytrzebiono odwieczne lasy, pobudowano mnóstwo miast, gmachów, świątyń. Galje stały się krajami ucywilizowanemi, straciwszy wszystko co miały swego. Język łaciński stał się narodowym, obyczaje, prawa, zwierzchność monarsza, była wspólna mieszkańcom Gallji i Włoch, a tylko gdzieniegdzie resztki krajowców dogorywały jeszcze w niewoli. Runęła wreszcie zniepRawiona władza imperatorów, barbarzyńcy podbili państwo rzymskie. Rzuciły się na Gallje różne hordy dzikie, niszczyły je i w części w nich osiadły. Lecz ze wszystkich barbarzyńców trzy szczególniéj hordy tam rozszerzyły swoje panowanie od początku wieku V, który kończy dzieje starożytne a zaczyna pamiętną i długą epokę średnich wieków. Wissygotowie usadowieni w Hiszpanji opanowali dzisiejszą południową Francję, Burgundowie na wschodzie ku Włochom osiedli, Frankowie na północy w Paryżu i jego okolicach ku Renowi. I Wissygotowie i Burgundowie i Frankowie byli Niemcami, podbili Łacinników; a co było z dawnych Gallów zniknęło pod panowaniem drugich zwycięzców. Że Francja nie jest dziś krajem niemieckim ale łacińskim, jestto, jak powiada pan Villemain trjumf cywilizacji rzymskiéj nad barbarzyństwem niemieckiém. Rok prawie po roku słabła władza królów niemieckich panujących na północy, to jest Franków, i gdy miała prawie skonać, linja Karolowingów osiadłszy na jéj tronie, na ruinach dawnéj dynastji Merowingów podniosła władzę ludu niemieckiego. Z Karolowingów pochodził Karol Wielki; on to przy końcu VIII i na początku IX wieku zwycięzca wszystkich prawie ludów niemieckich, wskrzesił tytuł cesarzów rzymskich, zrobił mocarstwa i xięztwa niemieckie, nas Sławian pobudził do czuwania nad naszą niepodległością. Po śmierci jego, w IX i X wieku, kiedy u nas z jednéj strony Skandynawscy Rusini podbijali Sławian wschodnich, margrabiowie wschodnio-niemieccy Sławian nad-elbiańskich, syn Piasta rozszerzał panowanie przyszłe Polaków nad Wisłą, po śmierci jego mówię tytuł cesarski przeniósł się do Niemiec, w dzisiejszéj Francji słaby cień został monarchów mających się jednak za następców Karola W. — Wreszcie upadła i linja Karolowingów, Hugo Kapet ojciec Burbonów, a współczesny Mieczysława I, i Wielkiego Bolesława przywłaszczył sobie tron Franków, i tu prawdziwa historja francuzka się zaczyna. Do Juljusza Cezara bowiem była to historja Gallów nie Łacinników, do V wieku była historją Łacinnikow-Rzymian, do Hugona Kapeta a najwięcéj jeżeli do Karola W. była historją Niemców. Gdzież tam był naród? Nie było go jeszcze; nie było ani Francji: a jeśli zawiązki niewidzialne dla współczesnych mamy okazać, powiemy że ziarno rodzinne tego ludu w grubéj materji pogrążone, już przyszło było na świat. Drobny panek okolic Paryża z czasem został królem francuzkim; drobny kraik wśród daleko potężniejszych ziem rozszerzył się do Oceanu, do Pirenejów i daléj jak go widzimy; język zwycięzców Gallów zwyciężonych przez Niemców-Franków wziął górę z czasem nad obcą narodowością: i tak się utworzyła dzisiejsza Francja jeograficznie, tak politycznie utworzyła się władza monarsza tego kraju, tak moralnie naród się utworzył.

Możnaż to chaos barbarzyństwa, gdzie wszystkie złe rzymskie z wszystkiém złem niemieckiém połączywszy się, wzięło górę nad cywilizacją łacińską, a zatarło moralną godność starożytnych Germanów; możnaż to mówię porównać z dziewiczym bytem Polski Bolesława?

Niechaj te kilka uwag które skreśliliśmy posłużą niejako za wstęp do inego artykułu *o Rycerstwie feudalném*. Feudalizm był w wielu krajach znajomy, ale się we Francji urodził ze zlewku wszelkiéj dziczyzny i barbarzyństwa; tam więc go szukać należy. Rycerstwo feudalne, czyli kawalerstwo, jak je zowie Brodziński, stanowi główną część istoty którą sobie wyobrażamy pod imieniem feudalizmu, warto więc jemu poświęcić parę stronic w naszém pismie, tym bardziéj że od niejakiego czasu, zanadto często i za nadto lekko jest traktowany w pismach naszéj światłéj młodzieży.

---

*W DRUKARNI GAŁĘZOWSKIEGO I KOMP. PRZY ULICY ŻABIEJ Nr. 472.*

# T A B E L L A

## Wygranych Trzeciéy Klassy Trzydziestéy Siódméy Loteryi Klassyczнéy

## KROLESTWA POLSKIEGO

*Podług następuiącego porządku*

| Nr. | Złł | Nr. | Złł. | Nr. | Złł. | Nr. | Złł. | Nr | Złł. | Nr. | Złł. | Nr. | Złł. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 75 | 200 | 4643 | 200 | 10166 | 200 | 13923 | 6000 | 18956 | 750 | 23575 | 200 | 25944 | 200 | 30509 | 200 |
| 100 | 200 | 4952 | 2500 | 10345 | 300 | 93 | 500 | 19452 | 750 | 23853 | 200 | 26423 | 500 | 30697 | 200 |
| 222 | 500 | 5322 | 300 | 66 | 200 | 14031 | 200 | 19592 | 200 | 70 | 200 | 27157 | 200 | 30776 | 300 |
| 415 | 200 | 5637 | 200 | 10432 | 750 | 14329 | 200 | 19884 | 200 | 24061 | 1500 | 92 | 300 | 31111 | 200 |
| 71 | 300 | 96 | 200 | 10781 | 500 | 14679 | 4000 | 19950 | 200 | 24117 | 200 | 27285 | 200 | 31 | 200 |
| 545 | 200 | 5805 | 200 | 10852 | 300 | 14740 | 200 | 70 | 200 | 35 | 200 | 27316 | 200 | 31248 | 200 |
| 613 | 200 | 6014 | 200 | 67 | 200 | 14839 | 200 | 20189 | 500 | 85 | 200 | 27451 | 200 | 31362 | 500 |
| 765 | 200 | 60 | 200 | 10995 | 300 | 74 | 200 | 20654 | 300 | 24249 | 200 | 27525 | 200 | 31424 | 200 |
| 918 | 200 | 6289 | 750 | 98 | 500 | 14946 | 200 | 21062 | 200 | 60 | 200 | 27649 | 300 | 31729 | 500 |
| 1000 | 200 | 6325 | 300 | 11048 | 300 | 15172 | 200 | 66 | 500 | 64 | 200 | 27721 | 300 | 31879 | 200 |
| 1276 | 200 | 7015 | 200 | 60 | 300 | 15230 | 200 | 21284 | 200 | 24332 | 200 | 27805 | 200 | 31925 | 200 |
| 1357 | 200 | 7434 | 200 | 11157 | 200 | 15392 | 300 | 21401 | 300 | 67 | 500 | 13 | 500 | 66 | 200 |
| 92 | 200 | 7755 | 300 | 81 | 200 | 15414 | 300 | 21765 | 200 | 24681 | 300 | 85 | 200 | 32019 | 300 |
| 1552 | 200 | 7851 | 200 | 11486 | 200 | 15686 | 200 | 21854 | 300 | 24852 | 200 | 28016 | 200 | 32 | 200 |
| 71 | 200 | 8452 | 200 | 11628 | 200 | 15806 | 200 | 21983 | 750 | 56 | 200 | 65 | 200 | 35 | 200 |
| 1642 | 300 | 8520 | 200 | 12094 | 1000 | 48 | 200 | 22032 | 750 | 25155 | 200 | 28147 | 300 | 32106 | 500 |
| 2018 | 300 | 8706 | 500 | 12123 | 200 | 16053 | 300 | 22177 | 500 | 25206 | 300 | 85 | 200 | 41 | 200 |
| 2129 | 500 | 31 | 200 | 12284 | 200 | 17230 | 200 | 22270 | 750 | 97 | 200 | 28344 | 200 | 98 | 200 |
| 2219 | 200 | 72 | 200 | 12370 | 1000 | 17308 | 200 | 22502 | 200 | 25411 | 1000 | 28521 | 750 | 32250 | 300 |
| 2488 | 500 | 94 | 300 | 12522 | 300 | 17503 | 300 | 19 | 500 | 41 | 200 | 79 | 500 | 32461 | 200 |
| 2628 | 200 | 8938 | 200 | 64 | 200 | 17631 | 750 | 41 | 200 | 87 | 200 | 28976 | 200 | 32521 | 200 |
| 3399 | 300 | 9157 | 300 | 12933 | 750 | 18269 | 300 | 77 | 200 | 25521 | 200 | 29021 | 200 | 79 | 300 |
| 3915 | 12000 | 9253 | 1000 | 13290 | 200 | 18372 | 200 | 22706 | 300 | 25619 | 300 | 29259 | 200 | 94 | 500 |
| 4099 | 200 | 9633 | 300 | 13913 | 200 | 18839 | 200 | 29 | 300 | 62 | 200 | 29882 | 500 | 32633 | 200 |
| 4234 | 300 | 9989 | 200 | 13921 | 1500 | 18922 | 200 | 23065 | 300 | 25745 | 200 | 30364 | 200 | 32886 | 300 |

## Następuiące Numera każden wygrał 80 Złotych.

| Nr. | Nr. | Nr. | Nr. | Nr. | Nr. | Nr. | Nr. | Nr. | Nr. | Nr. | Nr. | Nr. | Nr. | Nr. | Nr. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 7 | 923 | 2074 | 3326 | 4050 | 5138 | 6076 | 6855 | 7749 | 8698 | 9651 | 10760 | 11729 | 12722 | 13911 | 14812 |
| 9 | 1090 | 83<br>84 | 32 | 55 | 5216 | 6140 | 58 | 7825 | 8717 | 9762 | 83 | 77 | 12826 | 18 | 19 |
| 96 | 92 | 2133 | 38 | 4105 | 36 | 50 | 60 | 33 | 19 | 79 | 94 | 11854 | 13034 | 52 | 73 |
| 97 | 1136 | 45 | 80 | 24 | 38 | 54 | 6972 | 43 | 29 | 9859 | 10834 | 97 | 52 | 69 | 14930 |
| 122 | 42 | 75 | 97 | 4219 | 5321 | 84 | 7003 | 54 | 48 | 65 | 63 | 11966 | 91 | 14020 | 53 |
| 42 | 53 | 2216 | 3400 | 31 | 29 | 6216 | 18 | 59 | 49 | 77 | 64 | 89 | 13111 | 39 | 70 |
| 97 | 1373 | 24 | 7 | 63 | 57 | 27 | 19 | 86 | 54 | 84 | 93 | 93 | 20 | 70 | 83 |
| 247 | 1415 | 2387 | 21 | 4331 | 59 | 37 | 24 | 7913 | 80 | 9923 | 98 | 12015 | 39 | 14104 | 89 |
| 51 | 32 | 2476 | 38 | 80 | 96 | 47 | 28 | 27 | 8941 | 38 | 10901 | 32 | 54 | 74 | 15016 |
| 58 | 66 | 89 | 52 | 4405 | 5403 | 95 | 44 | 36 | 90 | 54 | 17 | 47 | 79 | 14201 | 15212 |
| 90 | 68 | 2505 | 69 | 30 | 14 | 6309 | 57 | 8095 | 9018 | 72 | 57 | 64 | 96 | 21 | |
| 321 | 98 | 22 | 80 | 4525 | 40 | 80 | 63 | 8154 | 30 | 91 | 75 | 80 | 99 | 24 | 21 |
| 35 | 1508 | 71 | 3516 | 34 | 81 | 85 | 94 | 8227 | 41 | 96 | 77 | 81 | 13273 | 41 | 36 |
| 63 | 17 | 97 | 39 | 46 | 5504 | 91 | 7152 | 41 | 45 | 10030 | 11032 | 12116 | 13340 | 44 | 43 |
| 72 | 69 | 2655 | 60 | 62 | 18 | 93 | 86 | 69 | 83 | 44 | 85 | 19 | 13408 | 74 | 48 |
| 91 | 74 | 58 | 79 | 63 | 27 | 6411 | 99 | 8302 | 97 | 45 | 89 | 26 | 20 | 84 | 60 |
| 466 | 1611 | 92 | 3606 | 74 | 30 | 47 | 7215 | 5 | 9106 | 83 | 11192 | 29 | 70 | 96 | 68 |
| 95 | 30 | 2702 | 23 | 89 | 51 | 83 | 25 | 11 | 29 | 94 | 11253 | 94 | 76 | 97 | 72 |
| 98 | 39 | 62 | 34 | 4604 | 85 | 6507 | 38 | 39 | 55 | 10206 | 84 | 12214 | 84 | 14339 | 99 |
| 509 | 41 | 84 | 58 | 4718 | 87 | 39 | 7301 | 47 | 59 | 74 | 11341 | 26 | 13515 | 54 | 15319 |
| 46 | 64 | 88 | 74 | 42 | 90 | 66 | 71 | 8408 | 82 | 87 | 58 | 54 | 47 | 14411 | 15401 |
| 69 | 72 | 2829 | 77 | 58 | 98 | 82 | 7404 | 19 | 88 | 97 | 84 | 94 | 74 | 29 | 56 |
| 89 | 73 | 66 | 89 | 70 | 5610 | 99 | 36 | 23 | 9218 | 10301 | 96 | 12429 | 82 | 79 | 77 |
| 611 | 97 | 67 | 3701 | 4824 | 22 | 6703 | 58 | 36 | 50 | 19 | 11403 | 64 | 90 | 14518 | 15551 |
| 32 | 1721 | 2936 | 50 | 4964 | 35 | 10 | 7502 | 41 | 65 | 53 | 12 | 73 | 13627 | 60 | 80 |
| 66 | 27 | 50 | 59 | 84 | 55 | 24 | 57 | 49 | 87 | 55 | 55 | 12509 | 55 | 69 | 94 |
| 718 | 83 | 63 | 69 | 5004 | 5745 | 38 | 70 | 98 | 9348 | 74 | 69 | 19 | 75 | 96 | 15629 |
| 47 | 89 | 3007 | 78 | 14 | 89 | 42 | 78 | 8506 | 66 | 10400 | 74 | 33 | 79 | 14645 | 99 |
| 90 | 1820 | 17 | 3810 | 15 | 5823 | 46 | 84 | 17 | 71 | 35 | 99 | 12614 | 13706 | 50 | 15700 |
| 93 | 21 | 19 | 3922 | 20 | 41 | 58 | 91 | 21 | 9489 | 54 | 11512 | 15 | 57 | 75 | 27 |
| 95 | 79 | 3186 | 24 | 45 | 5903 | 75 | 7610 | 53 | 99 | 78 | 26 | 24 | 82 | 92 | 29 |
| 807 | 82 | 3219 | 31 | 54 | 92 | 6811 | 15 | 62 | 9587 | 10502 | 88 | 27 | 84 | 14731 | 80 |
| 26 | 2004<br>34 | 71 | 66 | 67 | 93 | 24 | 56 | 72 | 9608 | 6 | 11606 | 42 | 13818 | 50 | 15809 |
| 37 | 44 | 97 | 86 | 83 | 6005 | 39 | 7735 | 8601 | 27 | 10715 | 62 | 85 | 42 | 79 | 65 |
| 890 | 2045 | 3316 | 4029 | 5121 | 6067 | 6848 | 7737 | 8603 | 9645 | 10734 | 11720 | 12689 | 13872 | 14802 | 15884 |

# Trzydziesta Siódma Loterya Klassyczna. Trzecia Klassa.

| Nr. | Nr. | Nr. | Nr. | Nr. | Nr. | Nr. | Nr. | Nr. | Nr. | Nr. | Nr. | Nr. | Nr. | Nr. | Nr. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 15885 | 17026 | 18370 | 19713 | 20705 | 21557 | 22623 | 23817 | 24808 | 25753 | 26730 | 28100 | 29162 | 30324 | 31345 | 32103 |
| 96 | 90 | 18447 | 76 | 7 | 21616 | 46 | 81 | 58 | 71 | 48 | 11 | 29222 | 72 | 63 | 9 |
| 15904 | 17137 | 50 | 19810 | 57 | 62 | 54 | 94 | 94 | 25805 | 51 | 12 | 66 | 88 | 77 | 32 |
| 13 | 17215 | 56 | 13 | 93 | 90 | 56 | 23917 | 24929 | 7 | 26830 | 87 | 67 | 30420 | 81 | 81 |
| 18 | 17321 | 69 | 25 | 20800 | 21705 | 67 | 40 | 25053 | 51 | 47 | 28207 | 68 | 48 | 84 | 99 |
| 88 | 22 | 94 | 52 | 23 | 8 | 90 | 52 | 25142 | 25909 | 58 | 58 | 79 | 74 | 31400 | 32210 |
| 16005 | 65 | 18581 | 19931 | 31 | 9 | 96 | 55 | 61 | 55 | 94 | 62 | 29322 | 77 | 6 | 29 |
| 15 | 17411 | 18653 | 41 | 45 | 28 | 22720 | 95 | 63 | 63 | 26904 | 68 | 80 | 81 | 22 | 31 |
| 33 | 34 | 76 | 98 | 20932 | 55 | 33 | 24016 | 65 | 74 | 7 | 28325 | 29416 | 30578 | 43 | 68 |
| 37 | 46 | 94 | 20061 | 97 | 56 | 54 | 23 | 25202 | 98 | 93 | 28421 | 34 | 87 | 59 | 32302 |
| 43 | 67 | 96 | 91 | 21008 | 72 | 63 | 33 | 34 | 26005 | 27023 | 27 | 57 | 90 | 67 | 25 |
| 16144 | 78 | 18758 | 20127 | 20 | 84 | 70 | 48 | 71 | 37 | 76 | 94 | 66 | 30610 | 78 | 29 |
| 45 | 17524 | 65 | 32 | 29 | 21864 | 22880 | 52 | 86 | 70 | 27107 | 28504 | 88 | 15 | 84 | 46 |
| 67 | 17695 | 66 | 36 | 34 | 21955 | 22936 | 77 | 92 | 85 | 67 | 8 | 29544 | 39 | 31523 | 87 |
| 16266 | 97 | 18835 | 40 | 39 | 99 | 58 | 80 | 25316 | 87 | 27205 | 60 | 77 | 58 | 55 | 32400 |
| 90 | 17800 | 77 | 46 | 57 | 22004 | 63 | 24154 | 57 | 26105 | 33 | 80 | 29620 | 67 | 98 | 92 |
| 16324 | 11 | 98 | 50 | 61 | 20 | 64 | 55 | 59 | 23 | 49 | 28600 | 29735 | 82 | 31602 | 32512 |
| 25 | 19 | 19004 | 20206 | 21127 | 53 | 85 | 63 | 62 | 31 | 60 | 16 | 57 | 84 | 8 | 54 |
| 74 | 76 | 10 | 15 | 45 | 65 | 23019 | 83 | 68 | 55 | 27325 | 23 | 29809 | 30738 | 10 | 58 |
| 90 | 93 | 41 | 30 | 47 | 75 | 21 | 84 | 25416 | 61 | 58 | 53 | 14 | 57 | 22 | 32603 |
| 16474 | 95 | 72 | 58 | 79 | 22105 | 24 | 24212 | 34 | 75 | 82 | 94 | 46 | 68 | 56 | 11 |
| 16551 | 17921 | 19105 | 20312 | 89 | 16 | 32 | 44 | 42 | 80 | 90 | 28771 | 73 | 30886 | 72 | 29 |
| 52 | 48 | 34 | 41 | 96 | 35 | 56 | 62 | 70 | 93 | 27443 | 82 | 74 | 89 | 85 | 59 |
| 85 | 18004 | 83 | 83 | 21209 | 36 | 93 | 65 | 74 | 26246 | 71 | 28803 | 80 | 93 | 92 | 68 |
| 86 | 9 | 91 | 87 | 16 | 51 | 23154 | 74 | 83 | 83 | 27550 | 6 | 29907 | 30944 | 31751 | 32723 |
| 16636 | 23 | 19206 | 90 | 30 | 22204 | 66 | 24356 | 25513 | 26309 | 51 | 13 | 54 | 45 | 88 | 41 |
| 67 | 31 | 25 | 20479 | 51 | 5 | 23208 | 70 | 53 | 79 | 76 | 32 | 67 | 31033 | 96 | 51 |
| 87 | 38 | 26 | 82 | 75 | 31 | 19 | 24444 | 73 | 26422 | 95 | 45 | 84 | 34 | 31800 | 52 |
| 16732 | 68 | 47 | 20500 | 82 | 42 | 53 | 54 | 88 | 42 | 27614 | 61 | 94 | 52 | 11 | 66 |
| 60 | 18186 | 19306 | 23 | 21319 | 91 | 23307 | 82 | 25617 | 46 | 30 | 72 | 30015 | 55 | 30 | 67 |
| 98 | 90 | 31 | 32 | 20 | 22331 | 29 | 91 | 39 | 88 | 36 | 90 | 31 | 70 | 54 | 83 |
| 16821 | 18234 | 52 | 81 | 30 | 42 | 72 | 24540 | 45 | 26521 | 56 | 95 | 84 | 93 | 64 | 32810 |
| 65 | 35 | 84 | 20632 | 46 | 73 | 23400 | 53 | 60 | 41 | 27704 | 28907 | 30189 | 31106 | 66 | 14 |
| [illegible] | 49 | 19491 | [illegible] | 56 | 92 | 50 | 66 | 63 | 26620 | 57 | 15 | 30227 | 58 | 92 | 74 |
| 29 | 53 | 19548 | 56 | 21485 | 22473 | 99 | 69 | 70 | 22 | 86 | 48 | 91 | 83 | 31921 | 80 |
| 52 | 55 | 63 | 64 | 98 | 76 | 23541 | 24644 | 82 | 25 | 27819 | 64 | 96 | 97 | 69 | 85 |
| 54 | 98 | 69 | 65 | 21509 | 22513 | 23644 | 90 | 94 | 33 | 27 | 69 | 97 | 31229 | 98 | |
| 60 | 18313 | 19632 | 80 | 16 | 29 | 95 | 99 | 98 | 41 | 28 | 87 | 30320 | 32 | 32004 | 32904 |
| 72 | 44 | 41 | 81 | 34 | 48 | 23776 | 24730 | 25700 | 26707 | 27938 | 29025 | 21 | 56 | 24 | 31 |
| 17009 | 18352 | 19674 | 20704 | 21552 | 22571 | 23813 | 24793 | 25742 | 26724 | 27966 | 29087 | 30322 | 31268 | 32100 | 32985 |

W Ciągnieniu Trzeciéy Klassy Trzydziestéy Siódméy Loteryi Klassycznéy Królestwa Polskiego, Pierwsza wygrana 12,000. Złł. padła na Numer 3,915. Druga, 6,000. Złł. na Numer 13,923. Trzecia 4,000. Złł. na Numer 14,679. Czwarta 2,500. Złł. na Numer 4,952. Dwie wygrane po 1,500. Złł. na Numera 13,921. i 24,061. Cztery po 1,000. Złł. na Numera 9,253. 12,094. 12,370. i 25,411.

Wszystkie Losy wygrane na dowód że są zapłacone, Kollektorowie do Dyrekcyi odesłać powinni.

Ciągnienie Czwartéy Klassy 37méy Loteryi Klassycznéy, odbędzie się dnia 6. Maja 1830. roku. Losów do tey Loteryi dostać można każdego czasu u wszystkich Kollektorów patentowanych, tak w Warszawie iako i po Woiewództwach.

Ostrzega się graiących w ninieyszą Loteryą, ażeby wymieniali Losy do każdéy Klassy, stósownie bowiem do Artykułu 11. Obwieszczenia obok Planu wygrana temu tylko wypłaca się, kto z właściwéy Klassy posiada Numer Wygrywaiący.

*w Warszawie dnia 5 Kwietnia 1830 roku.*

DYREKCYA JENERALNA LOTERYY KRÓLESTWA POLSKIEGO.

Wochanowski Dyrek.

Strarzak Sekre.